

Høyesterett - Rt-1905-715

Instans	Høyesterett - dom.
Dato	1904-12-20
Publisert	Rt-1905-715
Stikkord	(Vandlednings-dommen, vannledningsdommen)
Sammendrag	Spørsmål om en Kommunes ansvar for Skade forvoldt paa privat Eiendom ved Rørbrud paa en kommunal Vandledning.
Saksgang	L.nr. 104/2 Sess. s. A.
Parter	Bergens Kommune (Advokat Platou) mod Hans Arnesen (udebleven).

Innholdsfortegnelse

Høyesterett - Rt-1905-715	1
Innholdsfortegnelse	2

«I Paavente af Bevilling til Paaanke trods Reglerne om **summa appellabilis**» har Bergens Kommune ved Stevning af 30 September 1903 indbragt til Høiesterets Prøvelse den i nærværende Sag af Bergens Byret under 30 Juni 1903 afsagte Dom, hvorved saaledes er kjendt for Ret:

«Indstevnte, Bergens Kommune, bør til Citanten, Hans Arnesen, betale de paasøgte 320 - tre Hundrede og tyve - Kroner med 4 - fire - Procent aarlig Rente til Betaling sker samt 100 (et Hundrede) Kroner i Sagsomkostninger. At efterkommes» osv.

Under 9 Oktober 1903 er Stevningen lovlig forkyndt.

Bevilling til uden Hinder af Lovgivningens Bestemmelser om **summa appellabilis** for Høiesteret at indanke Sagen er derefter under 30 November s. A. Appellanten erhvervet.

Appellanten har nedlagt saadan Paastand:

«At Appellantskabet, Bergens Kommune, frifindes for Indstevntes, Hans Arnesens, Tiltale i denne Sag og hos ham tilkjendes Processens Omkostninger for Byretten og Høiesteret».

Indstevnte, Hans Arnesen, har ikke afgivet Møde. Den ovennævnte Bevilling er ham ikke forkyndt, men efter Stevningens Indhold antages i Henhold til tidligere Høiesteretsafgjørelser Sagen at kunne behandles i Realiteten.

Med Hensyn til Sagens Gjenstand og nærmere Enkeltheder henvises til den faldne Doms Præmisser.

Høiesteret kommer til samme Resultat som Byretten.

Man er vistnok med Appellanten enig i, at den indtrufne Skade ikke er foraarsaget ved pligtstridigt Forhold fra Kommunens Side. Det er oplyst, at Ulykken skyldes Brist i et af Vandledningens Rør. Røret var nedlagt for 25 à 30 Aar siden, men at Røret ved Nedlæggelsen led af nogen opdagelig Feil, eller at der dengang eller senere er vist nogen Forsømmelighed eller Mangel paa Agtpaaagivenhed finder ikke Høiesteret Foie til at antage; navnlig findes det ikke at kunne karakteriseres som nogen Uforsigtighed, at Rørledningen har henligget i denne Aarrække uden at underkastes specielt Eftersyn. Det kan i saa Henseende bemærkes, hvad der er anført i en under Sagen fra Appellantens Side ved Byretten fremlagt sagkyndig Erklæring, hvori er udtalt: «Som bekjendt hører det til Dagens Orden, at der i Vandværker med høit Tryk af og til kan forekomme Rørbrud. Dels kan disse Rørbrud være en Følge af Sætningen i Jordsmonnet, dels af de i Vandledningen forekommende Stød, foranlediget ved Vandets ujevne Hastighed, og dels paa Grund af usynlige Støbefeil eller paa Grund af Spændingen i selve Støbegodset. Bemærkningsværdt er det ogsaa, at et Jernrør kan ligge i en Menneskealder eller to uden at vise Feil for saa en Dag pludselig at springe, uden at det er muligt at paavise nogen bestemt Aarsag dertil. Som Regel vil man ogsaa forgjæves søge efter en bestemt Aarsag til deslige Katastrofer».

Men uagtet saaledes ikke nogen særlig Uagtsomhed kan lægges Kommunen tillast, fremgaar det af den citerede Erklæring, at Anlæg af Vandledning medfører en stadig Resiko for Omgivelserne. For

Side 716

denne Resiko antages Bedriftsindehaveren, i det foreliggende Tilfælde følgelig Kommunen, at maatte bære Ansvaret ligeoverfor Trediemand.

Spørgsmaalet er imidlertid, om ikke Indstevnte kontraktmæssig maa ansees at have fraskrevet sig Adgang til Erstatning. I saa Henseende paaberaaber Appellanten sig det i Bergen gjældende «Reglement for Privates Adgang til Benyttelse af Bergens Vandværker». Særlig er citeret Reglementets Kap. I § 1 og Kap. III § 4. Den førstnævnte Bestemmelse er saalydende: «For Benyttelse af Vand fra Byens Vandværker gjælder de ved nuværende Reglement - med dets eventuelle senere Tillægg og Forandringer - fastsatte Bestemmelser. Iøvrigt bliver Forholdet mellem Kommunen som Vandværkets Eier og de private Forbrugere at bedømme efter de om Kontraktforhold gjældende Retsregler, idet Reglements-Bestemmelserne og Regulativerne med deres eventuelle Tillæg og Forandringer saavel som Adgangen for Magistrat og Formandskab til at give specielle Bestemmelser angaaende Forholdet er Kommunens Vilkaar som Sælger af Vandet, hvilke uden Forbehold er at anse som vedtagne af vedkommende Huseier eller Vandkonsument ved Modtagelsen af Vandet». Reglementets Kap. III § 4 lyder saaledes: «For hændelig Skade, der fra de offentlige Vandledninger paaføres private Eiendomme eller Ledninger, saasom ved Brud, Lækager, faste Legemers Indhængen i og Tilstopning af Spisningsrørene eller deslige, er Kommunen uden Ansvar».

Det er paa det Rene, at der til Indstevnte, Hans Arnesens Bageri er indlagt Vand fra Bergens Vandledning. At der i den Anledning er udfærdiget noget specielt Kontraktsdokument er ikke oplyst og ikke paastaaet. Man maa derfor gaa ud fra, at der er forholdt efter Reglementens Kap. I § 2, hvorefter Indlæggelse af Vandledning til privat Eiendom sker efter en derom til Stadsingeniørkontoret indgaaet Anmeldelse. Spørgsmaalet er da, hvorvidt Hans Arnesen maa antages stiltiende at have underkastet sig Reglementets nævnte Bestemmelse i Kap. III § 4 om, at Kommunen skal være uden Ansvar for hændelig Skade, der gennem Vandledningen rammer private Eiendomme.

I nærværende Tilfælde er det Vandværkets Hovedledning, ikke den fra Hovedledningen til den private Eiendom førende Biledning, der er sprunget læk og har voldt Skaden. Den indtrufne Begivenhed staar saaledes ikke i nogen faktisk Sammenhæng eller Forbindelse med det Kontraktsforhold, hvori Hans Arnesen gennem Indlæggelsen af Vand til Eiendommen er kommet til Kommunen. Men under disse Omstændigheder antages Reglementets Kap. III § 4 ikke at kunne faa Anvendelse, selv om den under andre Omstændigheder maatte ansees forbindende. Selv om vedkommende Huseier eller Konsument, hvad enten han har gjort sig bekjendt med Reglementet eller ei, maa være forberedt paa at underkaste sig dets Bestemmelser, saa langt som de tjener (cfr. Kap. I § 1) til at supplere de «om Kontraktsforholdet gjældende Retsregler», er dette en Ting for sig. Men for at han skulde kunne antages at have fraskrevet sig Rettigheder, der intet Udspring har i Kontraktsforholdet, maatte der andet og mere til end den stiltiende Vedtagelse af et Kontraktsforhold, der ligger i Anmeldelsen til Stadsingeniørkontoret om, at Vandledning ønskes indlagt til Eiendommen.

At den Private maa finde sig i at overtage den Ulempe og den Resiko, det for hans Eiendom eller Bedrift medfører, at der efter hans Begjæring indlægges Vandledning paa hans Eiendom eller i hans

Side 717

Lokale, er rimeligt nok. Men forat det skulde antages, at han har overtaget ogsaa den Resiko, hans Eiendom eller Lokale er udsat for uafhængig af den Foranstaltning, der er gjort i hans specielle Interesse, maatte det utvetydig fremgaa af hans Opræden, at dette virkelig har været Meningen. Men i nærværende Sag kan dette ikke siges at være Tilfældet.

To af de Voterende stemmer for Kommunens Frifindelse. At dømme Kommunen i nærværende Tilfælde, hvor Skaden maa betragtes som hændelig, er efter deres Mening et langt Skridt fremover i Retning af at paalægge Skadeserstatning for retsmæssige Handlinger. Og konsekvensen af dette Skridt er det ikke let at overskue. Tidligere har saadant Ansvar af Høiesteret kun været ilagt ved Bedrifter, som efter sin Natur medfører en særlig og nærliggende Fare for, at Skade derved vil paaføres Andre. Nitroglycerinfabriker er saaledes ilagt Ansvar for Explosioner og Jernbaner for Ildsvaade, bevirket ved Gnister fra Lokomotiv. Men Fabrikation af Nitroglycerin er forbundet med ganske ekstraordinær Fare. Og en Jernbane pligter ved sit Anlæg at yde Skadesløsholdelse for den paatagelig forøgede Fare for Ildsvaade, hvorfor man udsættes ved Driften af en Lokomotivbane i umiddelbar Nærhed af Ens Huse eller Skov. Om denne Resiko ikke er undersøgt og vurderet ved Jernbanens Anlæg, har Jernbanen selv paataget sig Resikoen for Antændelsen og har da at yde Erstatning, naar den befrygtede Ildsvaade indtræffer. Principet har været søgt udvidet, men dette er ikke godkendt af Høiesteret. Man henviser herom til Domme, indtagne i Rt-1900-753 og Rt-1902-97 og Rt-1902-411. Sporveisselskaberne, hvis Drift utvivlsomt medfører Fare, er saaledes frifundne, hvor **culpa** ikke er bevist. I det foreliggende Tilfælde kan der dernæst kun høist uegentlig siges at foregaa en Bedrift og endmindre en saadan, der medfører en nærliggende stor Fare for Skadetilføielse. Om man paa sin egen Grund fra sit eget Tjern og udelukkende til sin eget Brug med Iagttagelse af al mulig Forsigtighed anlægger en Vandledning, kan man vel ikke være erstatningsansvarlig, om der senere paa en uopklaret Maade springer et Rør, og Vand derved kommer ind til Naboen. Og er der ikke Adgang til at ilægge Ansvar for Skade, naar det gjælder en Privatmand, kand det ikke indsees, at Sagen juridisk stiller sig forskjelligt, om Ansvaret i Tilfælde vilde ramme en Kommune, der har Adgang til i Form af Skatter eller forhøiet Vandafgift at fordele Erstatningen paa Mange. Det Princip, at Skaden skal fordeles paa samtlige, i hvis Interesse det skadegjørende Faktum er fremkommet, er forgjæves gjort gjældende i den i Rt-1902-97 indtagne Sag.

I Henhold til det Anførte afsiges saadan

Dom:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

Bergens Byrets Dom er saalydende:

Citanten Hans Arnesen sagsøger Indstevnte Bergens Kommune til Betaling af Kr. 320,00 med Renter og Omkostninger i Anledning af, at Kommunens Vandværks Hovedledning paa Lille Markevei sprang læk Nat til 3 Januar 1902, hvorved der foraarsagedes Oversvømmelse og Skade i Citantens Bageri i Lille Markevei No. 1.

Indstevnte, der har paastaet sig frifunden og tilkjendt Sagsomkostninger, gjør gjældende, at Vandværket ingen Skyld har i Skaden. Denne skede ved et

Side 718

Rørbrud og saasnat Melding derom indløb, afstængtes Hovedledningen øieblikkelig saavel fra **Corps de Garde** som fra Brandstationen. Selv uden nogen mellem Parterne oprettet Kontrakt vilde saaledes, bemærker Indstevnte, Kommunen være erstatningsfri, men saameget sikrere er dette, naar der haves en saadan Kontrakt. Og med Hensyn hertil henviser Indstevnte til et irettelagt Vandreglement Kap. III § 4 i samme, ifølge hvilken Bestemmelse Kommunen skulde være uden Ansvar for hændelig Skade, paaført private Eiendomme ved Brud, Lækage etc. paa de offentlige Ledninger.

Retten anser det unødigt at indgaa paa det af Citanten reiste Spørgsmaal, om Reglementet kan siges at være en Kontrakt med Kommunen og den enkelte Vandkonsument. Man formener nemlig, at Citanten maa gives Medhold i den Paastand, at Skaden i ethvert Tilfælde ikke kan blive at anse som hændelig. Det er paa det Rene, at Skaden er bevirket ved Brud paa Røret i Hovedledningen, og saalænge der ikke foreligger Oplysninger i modsat Retning, maa man antagelig gaa ud fra, at dette Brud hidrører fra Slitage eller fra andre Feil i Røret. Og i saafald kan Skaden ikke blive at anse som hændelig, selv om der intet specielt er at lægge Kommunen tillast. En hændelig Skade formenes nemlig med Nødvendighed at have som Forudsætning, at den ikke hidrører fra Mangler ved den Gjenstand, som har bevirket Skaden.

Man skal forøvrigt tilføie, at det formentlig kan være tvivlsomt, om den Bestemmelse i Vandreglementet, som Indstevnte har paaberaabt sig, er ment at skulle gjælde enhver hændelig Skade, der hidrører fra den offentlige Vandledning, det synes nemlig uklart, om der ikke har været sigtet alene til saadanne Tilfælde at den forvoldte Skade ogsaa virkelig staar i Forbindelse med Vandledningen til selve den skadelidte Eiendom, hvilket saavidt skjønnes ikke er Tilfælde ved heromhandlede Skade.

I Henhold til det Anførte antages Indstevnte at burde tilpligtes at betale det paasøgte Beløb, mod hvis Størrelse der ikke specielt er gjort nogen Indsigelse, ligesom der heller ikke subsidiært er paastaet, at Erstatningen skal bestemmes ved Skjøn.

Indstevnte findes derhos at burde tilsvare Citanten Sagens Omkostninger med Kr. 100,00.

Thi kjendes for Ret:

Indstevnte Bergens Kommune bør til Citanten Hans Arnesen betale de paasøgte 320 - tre Hundrede tyve - Kroner med 4 - fire Procent aarlig Rente deraf fra 19 Februar 1902 til Betaling sker samt 100 - et Hundrede - Kroner i Sagsomkostninger.

At efterkommes inden 15 - femten - Dage efter Dommens Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Kr. Vedeler. Ludvig Dahl.

I det Væsentlige og Resultatet enig med Førstvoterende ønsker jeg fremhævet, at Talen her er om en offentlig Bedrift (Vandværksvæsenet), der erfaringsmæssig trods anvedt Forsigtighed medfører Rørbrud. Skade ved Rørbrud er altsaa en Følge af selve Vandværksbedriften, en Følge, der ikke godt kan undgaaes, og som derfor maa ansees som forudseelig. Men en saadan forudseelig af selve Bedriften følgende Skadetilføielse synes ikke at kunne betragtes som hændelig.

Joachim Berner.

I Henhold til Voteringen blev saaledes

Kjendt for Ret:

Indstevnte Bergens Kommune bør til Citanten Hans Arnesen betale de paasøgte 320 - tre Hundrede tyve - Kroner med 4 - fire - Procent aarlig Rente

Side 719

deraf fra 19 Februar 1902 til Betaling sker samt 100 - et Hundrede - Kroner i Sagsomkostninger.

At efterkommes inden 15 - femten - Dage efter Dommens Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Kr. Vedeler.